

آمادگی برای میزبانی مذاکرات صلح اوکراین

رئیس جمهور ترکیه در تماس تلفنی با مکرون و پوتین بر آمادگی آنکارا برای میزبانی مذاکرات آتش‌بس و صلح دائم میان روسیه و اوکراین تأکید کرد و این لحظه را نقطه عطفی تاریخی در مسیر پایان جنگ دانست. «ارجب طیب اردوغان» رئیس جمهور ترکیه در تماس تلفنی با «امانوئل مکرون» رئیس جمهور فرانسه، درباره روابط دوجانبه میان ترکیه و فرانسه و همچنین موضوعات منطقه‌ای و جهانی گفت‌وگو کرد. او همچنین در تماس با «ولادیمیر پوتین» رئیس جمهور روسیه از پیشنهاد او برای گفت‌وگوهای مستقیم با کی‌یف در استانبول استقبال کرد. رئیس جمهور ترکیه دیروز یکشنبه طی تماس تلفنی با ولادیمیر پوتین آمادگی آنکارا را برای میزبانی دور جدیدی از مذاکرات بین روسیه و اوکراین برای حل بحران اوکراین ابراز کرد. دفتر ریاست جمهوری ترکیه در بیانیه‌ای از طریق شبکه اجتماعی ایکس اعلام کرد که در جریان تماس تلفنی با پوتین، «رئیس جمهور اردوغان به ولادیمیر پوتین گفت که اظهارات او مبنی بر اینکه مذاکرات صلح بین روسیه و اوکراین از همان جایی که متوقف شده بود، در استانبول ادامه خواهد یافت، مورد استقبال است و ترکیه آماده میزبانی مذاکراتی است که منجر به یک راه حل پایدار شود.»

بدون آتش‌بس مذاکراتی در کار نیست

در پی پیشنهاد پوتین برای مذاکرات مستقیم با کی‌یف، ولودیمیر زلنسکی از روسیه خواست پیش از آغاز مذاکرات، آتش‌بس را تأیید کند. ولودیمیر زلنسکی، رئیس جمهور اوکراین روز یکشنبه از روسیه خواست تا آتش‌بسی بدون قید و شرط را از تاریخ ۱۲ مه (امروز دوشنبه) تأیید کند و گفت در آن صورت اوکراین آماده است برای گفت‌وگوهای مستقیم با روسیه دیدار کند. روز شنبه، زلنسکی حمایت قدرتهای بزرگ اروپایی و رئیس جمهور آمریکا را برای آتش‌بسی ۳۰ روزه و بدون شرط که از روز دوشنبه آغاز شود، دریافت کرد. با این حال، ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه صبح روز یکشنبه با پیشنهاد گفت‌وگوهای مستقیم با کی‌یف که از روز پنجشنبه در ترکیه آغاز شود، واکنش نشان داد. به گزارش روتترز، زلنسکی در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «این نشانه‌ای مثبت است که روس‌ها بالاخره شروع به فکر کردن درباره پایان جنگ کرده‌اند... و اولین گام واقعی برای پایان هر جنگی، آتش‌بس است.»

پیشنهاد پوتین کافی نیست

به عقیده «مکرون»، پیشنهاد «پوتین» برای برگزاری مذاکرات مستقیم با اوکراین در استانبول «گام اول است، اما کافی نیست». امانوئل مکرون، رئیس جمهور فرانسه به خبرنگاران گفت: آتش‌بس بی قید و شرط قبل از مذاکره حاصل نمی‌شود. خبرگزاری فرانسه به نقل از او اعلام کرد: رئیس جمهور روسیه «به دنبال راهی برای خروج است، اما همچنان می‌خواهد زمان بخرد». شنبه‌شب، ولادیمیر پوتین، رئیس جمهور روسیه پیشنهاد داد که روسیه و اوکراین بدون هیچ پیش شرطی در ۱۵ مه در استانبول مذاکرات مستقیم برگزار کنند. پوتین افزود که با «ارجب طیب اردوغان»، رئیس جمهور ترکیه، در مورد امکان میزبانی چنین مذاکراتی صحبت خواهد کرد. پیش از این در روز شنبه، بهران اوکراین، فرانسه، آلمان، لهستان و بریتانیا خواستار آتش‌بس ۳۰ روزه بی قید و شرط از روز دوشنبه شدند.

ترامپ، رئیس جمهور جدید آمریکا این تعداد به طور قابل توجهی کاهش پیدا کند.

جیم تاون سند، دستیار سابق وزیر دفاع آمریکا سال گذشته در گفت‌وگویی تلویزیونی درباره این موضوع گفته بود: «تعداد پرسنل ارتش‌های اروپایی بسیار کمتر از آن است که حتی بتوانند تجهیزات را که اکنون در اختیار دارند عملیاتی کنند.» او افزود: «برای نمونه ارتش‌های بریتانیا یا دانمارک ارتش‌های خوبی هستند اما آن‌ها توانایی حضور فعال در یک جنگ برای مدت بیش از چند هفته را ندارند.» تاون سند تأکید کرد: «واقعاً اهمیتی ندارد که چقدر در جنگ خوب باشید وقتی تعداد کافی از شما وجود ندارد.»

آمارها هم اظهارات دستیار سابق وزیر دفاع آمریکا را تأیید می‌کنند. ارتش بریتانیا در حال حاضر کوچکترین ارتش در این کشور از زمان جنگ واترلو به این سواست. ارتش آلمان به اندازه‌ای پس از فروپاشی شوروی کوچک شده که ترمیم آن سال‌ها زمان نیاز دارد. بر اساس اعلام وزیر دفاع آلمان، این ارتش برای رسیدن به آمادگی حداقلی دست کم به ۲۰ هزار سرباز بیشتر نیاز دارد اما با درخواست افزایش بودجه ۷/۲۵ میلیارد دلاری وزارت دفاع این کشور برای سال ۲۰۲۵ موافقت نشده و بودجه دفاعی این کشور قرار است تنها ۱/۳ میلیارد دلار افزایش پیدا کند. سایر کشورهای اروپایی هم وضعیت بهتری ندارند.

مشکل اروپایی‌ها تنها تعداد پرسنل نظامی نیست. در برخی از کشورهای اروپایی تناسبی میان تعداد نیروهای رزمی و نیروهایی که در سایر بخش‌های نیروهای مسلح فعال هستند وجود ندارد و این امر به کمبود سربازان ماهر برای حضور در جنگ‌های پیشرفته امروز منجر شده است. تعداد نیروهای فعال در حوزه پشتیبانی از جمله افسران اطلاعاتی، پرسنل پزشکی و تعمیرکاران نیز در این ارتش‌ها کم است.

توانمندی‌های استراتژیک: برای اینکه اروپایی‌ها بتوانند در مقابل یک حمله احتمالی مستقل از خود دفاع کنند، نیاز است که بتوانند برخی موارد ضروری را که امروز آمریکا برای ناتو تأمین می‌کند، خودشان تأمین کنند.

شورای اروپایی روابط خارجی در گزارشی مفصل به این موضوع پرداخته و نوشته است: «اروپا با کمبودی جدی در زمینه توانمندی‌های استراتژیک روبرو است. دفاع یکپارچه هوایی، موشک‌های دوربرد، توپخانه، تانک‌های سوخت‌رسان هوایی، ماهواره‌های اطلاعاتی و پهپادهای پیشرفته از جمله مواردی هستند که باید در تعداد بالا به ارتش‌های اروپایی اضافه شوند.» بر اساس پژوهش موسسه بین‌المللی مطالعات استراتژیک، نیروهای اروپایی همچنین در زمینه نیروی دریایی و مهمات دچار ضعف‌های قابل توجهی هستند. این مشکلات به وضوح در ناتوانی اروپا برای تأمین گلوله‌های توپخانه برای اوکراین در مقیاس مورد نیاز قابل مشاهده بود. برخی از عناصر اساسی مانند تعداد گردان‌های رزمی، تانک‌های رزمی در حال خدمت، توپخانه‌های خودکشی و خودروهای جنگی پیاده‌نظام از سال ۲۰۱۴ تاکنون ثابت مانده یا کاهش یافته‌اند.

این موسسه همچنین در تحلیل نهایی خود نوشته است: «اروپا برای اجرای هر عملیات رزمی بزرگ به نیروهای ایالات متحده نیاز دارد تا کمبودها در زمینه نیروهای زمینی، دریایی و هوایی اروپا را جبران کنند.»

همچنین جنگ اوکراین، افت صنعت دفاعی اروپا را پس از جنگ سرد به وضوح نمایان کرده است. اروپا اکنون نمی‌تواند تسلیحات، تانک‌ها، توپخانه‌ها، موشک‌ها، سیستم‌های دفاع هوایی و پهپادهای پیشرفته را به تعداد کافی تولید کند. اگر چه در دوسال اخیر پیشرفت‌هایی حاصل شده و سرمایه‌گذاری بیشتری صورت گرفته، اما هنوز فاصله زیادی بین سفارشات و روند تحویل وجود دارد. تقاضای جهانی برای برخی از سیستم‌های تسلیحاتی چندین برابر تولید و عرضه این سیستم‌ها است.

ضمن اینکه اروپایی‌ها به شدت به تولیدات نظامی آمریکایی وابسته هستند؛ به‌طوری که حدود ۶۳ درصد از خریدهای نظامی اروپا به شرکت‌های خارج از اتحادیه اروپا، عمدتاً آمریکایی، سفارش داده می‌شود. تغییر این وضعیت هم که یک نیاز ضروری برای صنایع دفاعی اروپایی است می‌تواند تبعات زیادی از جمله اقدامات تلافی‌جویانه دولت ترامپ در آمریکا باشد.

چتر هسته‌ای: یکی از حساس‌ترین مسائل در حال حاضر، مسئله چتر هسته‌ای است. ناتو که یک ائتلاف هسته‌ای محسوب می‌شود، به حمایت هسته‌ای ایالات متحده برای بازدارندگی از حملات روسیه وابسته است. هیچ کارشناسی نمی‌گوید که آمریکا قصد دارد این حمایت را کنار بگذارد، اما نگرانی‌هایی وجود دارد درباره اینکه آیا ایالات متحده در شرایط بحرانی حاضر است از تسلیحات هسته‌ای برای دفاع از اروپا استفاده کند.

امانوئل مکرون، رئیس جمهور فرانسه، اذعان کرده که منافع کشورش ابعادی اروپایی دارند. با این حال، دکترین هسته‌ای فرانسه کاملاً ملی است و این کشور هیچ نقشی در برنامه‌های هسته‌ای ناتو ندارد. این سوال مطرح می‌شود که آیا فرانسه حاضر است تسلیحات هسته‌ای خود را در خارج از مرزهای این کشور مستقر کند؟

وضعیت مشابهی برای بریتانیا نیز وجود دارد. بریتانیا تنها یک سیستم بازدارنده هسته‌ای مبتنی بر زیردریایی دارد و در حال حاضر با مشکلات مالی برای نوسازی این سیستم روبرو است.

اما پرسش‌های جدی‌تری برای کشورهای غیرهسته‌ای ناتو پیش می‌آید: آیا این کشورها آماده میزبانی از تسلیحات هسته‌ای در خاک خود هستند؟ آیا حاضرند بر افزایش توان دفاع موشکی بیشتر سرمایه‌گذاری کنند؟ آیا باید یک «مب هسته‌ای اروپایی» وجود داشته باشد و در این صورت، چه کشوری باید مسئولیت کنترل آن را بر عهده داشته باشد؟

توانایی

و‌های نظامی اروپایی در اوکراین

➤ نیروها کجا مستقر خواهند شد؟

چالش بعدی اروپایی‌ها، مکان استقرار نیروها در اوکراین خواهد بود. در آغاز، تصور اروپایی‌ها از این مأموریت بیشتر بر جنبه زمینی آن متمرکز بود، اما اکنون این دیدگاه به یک عملیات چندبعدی شامل نیروهای زمینی، هوایی و دریایی گسترش یافته است. چنین مأموریتی اوکراین را قادر می‌سازد تا با تلفیق نیروهای زمینی، گشت‌زنی هوایی و بازدارندگی دریایی، رویکردی یکپارچه اتخاذ کند. علاوه بر این، عملیات مذکور همکاری میان نیروهای اوکراینی و غربی را تقویت می‌کند؛ امری که برای هر کشور خواهان پیوستن به ناتو، یک هدف کلیدی محسوب می‌شود. اندیشکده شورای اروپایی روابط خارجی نوشته است: «این مأموریت اطمینان‌بخش باید به راهبرد کلان اروپا در جهت بازدارندگی روسیه پاری رساند.

استقرار این نیرو در نزدیکی مرزهای لهستان و رومانی (به عنوان مثال، در چرنوبتسی یا غرب لوبو) پاسخگوی نیازهای راهبردی اوکراین یا سایر کشورهای اروپایی نخواهد بود. نیروها باید در مکانی نزدیک‌تر به خطوط مقدم جبهه مستقر شوند. حتی اگر این نیرو در ابتدا کوچک باشد، در صورت استقرار در خطوط مقدم، قادر خواهد بود از حملات به منطقه اودسا ممانعت به عمل آورد، از تهاجم احتمالی از خاک بلاروس جلوگیری کند، از کی‌یف و دنیپرو محافظت نماید و امنیت زیرساخت‌های حیاتی اوکراین، نظیر تأسیسات انرژی را تأمین کند. چنین اقدامی، روسیه را از دستیابی مجدد به اهدافش در اوکراین بازداشته و از هرگونه تجاوز احتمالی این کشور در سایر مناطق نیز پیشگیری خواهد کرد.»

➤ نقاط ضعف اروپا

اروپایی‌ها در سال‌های اخیر تلاش‌های زیادی را برای تقویت توان دفاعی خود انجام داده‌اند اما جبران سال‌ها بی‌توجهی به این حوزه به زمان زیادی نیاز دارد. در صورتی که اروپا بخواهد بدون حمایت آمریکا، کشورهایی را برای دفاع از اوکراین اعزام کند، نیاز به اتکا به توانایی‌های خود دارد.

روزنامه نیویورک تایمز نوشته است: «از زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، کشورهای اروپایی بودجه دفاعی خود را به‌طور ناگهانی کاهش دادند و حتی تصرف شبه‌جزیره کریمه از سوی روسیه در سال ۲۰۱۴ هم تغییری در سیاست‌های آن‌ها در این حوزه ایجاد نکرد.»

نقطه عطف مهم تاریخی برای اروپایی‌ها حمله نظامی

چالش بعدی اروپایی‌ها، مکان استقرار نیروها در اوکراین خواهد بود. در آغاز، تصور اروپایی‌ها از این مأموریت بیشتر بر جنبه زمینی آن متمرکز بود، اما اکنون این دیدگاه به یک عملیات چندبعدی شامل نیروهای زمینی، هوایی و دریایی گسترش یافته است. چنین مأموریتی اوکراین را قادر می‌سازد تا با تلفیق نیروهای زمینی، گشت‌زنی هوایی و بازدارندگی دریایی، رویکردی یکپارچه اتخاذ کند. علاوه بر این، عملیات مذکور همکاری میان نیروهای اوکراینی و غربی را تقویت می‌کند؛ امری که برای هر کشور خواهان پیوستن به ناتو، یک هدف کلیدی محسوب می‌شود. اندیشکده شورای اروپایی روابط خارجی نوشته است: «این مأموریت اطمینان‌بخش باید به راهبرد کلان اروپا در جهت بازدارندگی روسیه پاری رساند.

استقرار این نیرو در نزدیکی مرزهای لهستان و رومانی (به عنوان مثال، در چرنوبتسی یا غرب لوبو) پاسخگوی نیازهای راهبردی اوکراین یا سایر کشورهای اروپایی نخواهد بود. نیروها باید در مکانی نزدیک‌تر به خطوط مقدم جبهه مستقر شوند. حتی اگر این نیرو در ابتدا کوچک باشد، در صورت استقرار در خطوط مقدم، قادر خواهد بود از حملات به منطقه اودسا ممانعت به عمل آورد، از تهاجم احتمالی از خاک بلاروس جلوگیری کند، از کی‌یف و دنیپرو محافظت نماید و امنیت زیرساخت‌های حیاتی اوکراین، نظیر تأسیسات انرژی را تأمین کند. چنین اقدامی، روسیه را از دستیابی مجدد به اهدافش در اوکراین بازداشته و از هرگونه تجاوز احتمالی این کشور در سایر مناطق نیز پیشگیری خواهد کرد.»

تمام عیار روسیه به اوکراین در فوریه ۲۰۲۲ بود که باعث شد بسیاری از کشورهای اروپایی در خصوص آینده خود احساس نگرانی کنند و درصد تقویت توان دفاعی برآیند، با این حال نقطه ضعف‌های اروپا در این زمینه، چنان جدی است که امکان رفع آن‌ها در کوتاه‌مدت وجود ندارد. در ادامه به بررسی برخی از این نقاط ضعف می‌پردازیم.

تأمین مالی: بدون پول هیچ اتفاقی در این زمینه نخواهد افتاد و اروپا به‌رغم افزایش جدی هزینه‌های دفاعی به‌ویژه از سال ۲۰۲۲ به این سو، همچنان نتوانسته خود را به سطح مورد انتظار برساند. ۱۰ سال پس از زمانی که اعضای ناتو اعلام کردند که می‌خواهند هزینه‌های دفاعی خود را به سطح ۲ درصد از تولید ناخالص داخلی برسانند، هنوز یک‌سوم از کشورها نتوانسته‌اند به این هدف دست پیدا کنند.

یعنی در شرایطی که دبیرکل سابق ناتو پیش از پایان دوره مأموریت خود در اواخر سال ۲۰۲۴ تأکید می‌کرد، رساندن هزینه‌های دفاعی به ۲ درصد از تولید ناخالص داخلی «یک سطح حداقلی است و نه حداکثری» هنوز کشورهای زیادی از جمله ایتالیا و اسپانیا نتوانسته بودند خود را به این سطح حداقلی برسانند. ضمن اینکه مهم‌ترین اعضای اروپایی ناتو، مانند بریتانیا، فرانسه و آلمان، هنوز به طور قطعی متعهد نشده‌اند که در بلندمدت حداقل ۲ درصد یا سهم بیشتری از تولید ناخالص داخلی خود را برای دفاع هزینه کنند. این در حالی است که نیاز واقعی اروپا برای تقویت توان دفاعی صرف بین ۳ تا ۳/۵ درصد تولید ناخالص داخلی برای امور دفاعی برآورد می‌شود.

کمیل گردد، دستیار سابق دبیرکل ناتو در تحلیلی پیرامون این موضوع نوشته است: «مشکل اصلی اروپا در خصوص هزینه‌های دفاعی، نبود ثبات در این زمینه است.» به گفته او، این نگرانی وجود دارد که تغییرات سیاسی در برخی از کشورهای عضو اتحادیه اروپا و ناتو نظیر ایتالیا و فرانسه همه چیز از جمله بودجه‌های دفاعی این کشورها را تحت تأثیر قرار دهد.

نیروی انسانی: کشورهای اروپایی پس از فروپاشی شوروی در دهه ۹۰ میلادی، علاوه بر بودجه نظامی، پرسنل فعال در نیروهای مسلح خود را نیز به طور قابل توجهی کاهش دادند. به همین دلیل امروز بسیاری از ارتش‌های اروپایی به‌رغم توان تسلیحاتی و لجستیکی بالا، با کمبود نیروی انسانی کارآمد برای حضور در میدان جنگ مواجه هستند. ایالات متحده پس از آغاز جنگ اوکراین تعداد نیروهای خود را در اروپا به حدود ۱۰۰ هزار نفر رساند اما به نظر می‌رسد با توجه به سیاست‌های دونالد